

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡേ

॥ ഷോഡശഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ഷോഡശഃ സർഗഃ ||

വാലിനാ താരാം നിർഭർത്യ നിവർതനം സുഗ്രീവേണ സഹ യോധനം
ച ശ്രീരാമേണ ബാണേന വിധസ്യ തസ്യ പൃഥ്യാം പതനം ച

താമേവം ബ്രുവതീം താരാം
താരാധിപനിഭാനനാം |
വാലീ നിർഭർത്യയാമാസ
വചനം ചേദമബ്രവീത് || 4.16.1 ||

ഗർജ്ജതോന്യസ്യ സുസംരബ്ധം
ഭ്രാതൃഃ ശത്രാർവിശേഷതഃ |
മർഷയിഷ്യാമി കേനാപി
കാരണേന വരാനനേ || 4.16.2 ||

അധർഷിതാനാം ശൂരാണാം
സമരേഷ്യനിവർതിനാം |
ധർഷണാമർഷണം ഭീരു
മരണാദതിരിച്യതേ || 4.16.3 ||

സോഽശും ന ച സമർഥോഹം
യുദ്ധകാമസ്യ സംയുഗേ |
സുഗ്രീവസ്യ ച സംരംഭം
ഹീനഗ്രീവസ്യ ഗർജ്ജിതം || 4.16.4 ||

ന ച കാർയോ വിഷാദസ്മേ
 രാഘവം പ്രതി മത്കൃതേ |
 ധർമജ്ഞശ്ച കൃതജ്ഞശ്ച
 കഥം പാപം കരിഷ്യതി ||4.16.5 ||

നിവർതസ്യ സഹ സ്ത്രീഭിഃ
 കഥം ഭൂയോനൂഗച്ഛസി |
 സൗഹൃദം ദർശിതം താവ -
 ന്മയി ഭക്തിസ്ത്വയാ കൃതാ ||4.16.6 ||

പ്രതിയോത്സ്യാമ്യഹം ഗത്യാ
 സുഗ്രീവം ജഹി സംഭ്രമം |
 ദർപം ചാസ്യ വിനേഷ്യാമി
 ന ച പ്രാണൈർവിയോക്ഷ്യതേ ||4.16.7 ||

അഹം ഹ്യാജിന്ധിതസ്യാസ്യ
 കരിഷ്യാമി യദീപ്സിതം |
 വൃക്ഷൈർമുഷ്ടിപ്രഹാരൈശ്ച
 പീഡിതഃ പ്രതിയാസ്യതി ||4.16.8 ||

ന മേ ഗർവിതമായസ്തം
 സഹിഷ്യതി ദുരാത്മവാൻ |
 കൃതം താരേ സഹായത്വം
 ദർശിതം സൗഹൃദം മയി ||4.16.9 ||

ശാപിതാസി മമ പ്രാണൈ -
 റ്നിവർതസ്യ ജനേന ച |
 അലം ജിത്യാ നിവർതിഷ്യേ
 തമഹം ഭ്രാതരം രണേ ||4.16.10 ||

തം തു താരാ പരിഷ്വജ്യ
 വാലിനം പ്രിയവാദിനീ |
 ചകാര രുദതീ മന്ദം
 ദക്ഷിണാ സാ പ്രദക്ഷിണം || 4.16.11 ||

തതഃ സ്വസ്ത്യയനം കൃത്യാ
 മന്ത്രവിദ് വിജയൈഷിണീ |
 അന്തഃപുരം സഹ സ്ത്രീഭിഃ
 പ്രവിഷ്ടാ ശോകമോഹിതാ || 4.16.12 ||

പ്രവിഷ്ടായാം തു താരായാം
 സഹ സ്ത്രീഭിഃ സ്വമാലയം |
 നഗർയാ നിർയയൗ ക്രുദ്ധോ
 മഹാസർപ ഇവ ശ്വസൻ || 4.16.13 ||

സ നിഃശ്വസ്യ മഹാരോഷോ
 വാലീ പരമവേഗവാൻ |
 സർവതശ്ചാരയൻ ദൃഷ്ടിം
 ശത്രുദർശനകാക്ഷയാ || 4.16.14 ||

സ ദദർശ തതഃ ശ്രീമാൻ
 സുഗ്രീവം ഹേമപിംഗലം |
 സുസംവീതമവഷ്ടബ്ധം
 ദീപ്യമാനമിവാനലം || 4.16.15 ||

തം സ ദൃഷ്ട്യാ മഹാബാഹുഃ
 സുഗ്രീവം പര്യവസ്ഥിതം |
 ഗാഢം പരിദധേ വാസോ
 വാലീ പരമകോപനഃ || 4.16.16 ||

സ വാലീ ഗാഢസംവീതോ
 മുഷ്ടിമുദ്യദ്യ വീര്യവാൻ |
 സുഗ്രീവമേവാഭിമുഖോ
 യയൗ യോദ്ധും കൃതക്ഷണം || 4.16.17 ||

ശ്ലിഷ്ടം മുഷ്ടിം സമുദ്യദ്യ
 സംരബ്ധതരമാഗതഃ |
 സുഗ്രീവോഽപി സമുദ്ദിശ്യ
 വാലിനം ഹേമമാലിനം || 4.16.18 ||

തം വാലീ ക്രോധതാമ്രാക്ഷഃ
 സുഗ്രീവം രണകോവിദം |
 ആപതന്തം മഹാവേഗ -
 മിദം വചനമബ്രവീത് || 4.16.19 ||

ഏഷ മുഷ്ടിർമഹാൻ ബദ്ധോ
 ഗാഢഃ സുനിയതാംഗുലിഃ |
 മയാ വേഗവിമുക്തസ്തേ
 പ്രാണാനാദായ യാസ്യതി || 4.16.20 ||

ഏവമുക്തസ്തു സുഗ്രീവഃ
 ക്രുദ്ധോ വാലിനമബ്രവീത് |
 തവ ചൈഷ ഹരൻ പ്രാണാൻ
 മുഷ്ടിഃ പതതു മുർധനി || 4.16.21 ||

താഡിതസ്തേന തം ക്രുദ്ധഃ
 സമഭിക്രമ്യ വേഗതഃ |
 അഭവച്ഛോണിതോദ്ഗാരി
 സാപീഡ ഇവ പർവതഃ || 4.16.22 ||

സുഗ്രീവേണ തു നിഃശങ്കം
 സാലമുത്പാട്യ തേജസാ |
 ഗാത്രേഷ്വഭിഹതോ വാലീ
 വജ്രേണേവ മഹാഗിരിഃ || 4.16.23 ||

സ തു വ്യക്ഷേണ നിർഭഗ്നഃ
 സാലതാഡനവിഹ്വലഃ |
 ഗുരുഭാരഭരാക്രാന്താ
 നന്ദഃ സസാർഥേവ സാഗരേ || 4.16.24 ||

തൗ ഭീമബലവിക്രാന്തൗ
 സുപർണസമവേഗിതൗ |
 പ്രവൃദ്ധൗ ഘോരവപുഷൗ
 ചന്ദ്രസൂർയാവിവാംബരേ || 4.16.25 ||

പരസ്തരമമിത്രഘ്നൗ
 ഛിദ്രാൻവേഷണതത്പരൗ |
 തതോവർധത വാലീ തു
 ബലവീര്യസമൻവിതഃ || 4.16.26 ||

സൂർയപുത്രോ മഹാവീര്യഃ
 സുഗ്രീവഃ പരിഹീയത |
 വാലിനാ ഭഗന്ദർപസ്തു
 സുഗ്രീവോ മന്ദവിക്രമഃ || 4.16.27 ||

വാലിനം പ്രതി സാമർഷോ
 ദർശയാമാസ രാഘവം |
 വ്യക്ക്ഷഃ സശാവൈഃ ശിവരൈ -
 ര്വജ്രകോടിനിദൈർനവൈഃ || 4.16.28 ||

മുഷ്ടിദിർജ്ജാനുഭിഃ പദ്ഭി -
 ര്ബാഹുഭിശ്ച പുനഃ പുനഃ |
 തയോർയുദ്ധമഭൂദ്ഘോരം
 വ്യത്രവാസവയോരിവ || 4.16.29 ||

തൗ ശോണിതാക്തൗ യുധ്യേതാം
 വാനരൗ വനചാരിണൗ |
 മേഘാവിവ മഹാശബ്ദൌ -
 സ്തർജ്ജമാനൗ പരസ്തരം || 4.16.30 ||

ഹീയമാനമമാപശ്യത്
 സുഗ്രീവം വാനരേശ്വരം |
 പ്രേക്ഷമാണം ദിശശ്ചൈവ
 രാഘവഃ സ മുഹൂർമുഹൂഃ || 4.16.31 ||

തതോ രാമോ മഹാതേജാ
 ആർതം ദൃഷ്ട്വാ ഹരീശ്വരം |
 സ ശരം വീക്ഷതേ വീരോ
 വാലിനോ വധകാക്ഷയാ || 4.16.32 ||

തതോ ധനുഷി സന്ധായ
 ശരമാശീവിഷോപമം |
 പുരയാമാസ തച്ചാപം
 കാലചക്രമിവാന്തകഃ || 4.16.33 ||

തസ്യ ജ്യാതലഘോഷേണ
 ത്രസ്താഃ പത്രരഥേശ്വരാഃ |
 പ്രദുദ്രുവൂർമൃഗാശ്ചൈവ
 യുഗാന്ത ഇവ മോഹിതാഃ || 4.16.34 ||

മുക്തസ്തു വജ്രനിർഘോഷഃ
 പ്രദീപ്താശനിസന്നിഭഃ |
 രാഘവേണ മഹാബാണോ
 വാലിവക്ഷസി പാതിതഃ ||4.16.35 ||

തതസ്തേന മഹാതേജാ
 വീര്യയുക്തഃ കപീശ്വരഃ |
 വേഗേനാഭിഹതോ വാലീ
 നിപപാത മഹീതലേ ||4.16.36 ||

ഇന്ദ്രധ്വജ ഇവോദ്ധുതഃ
 പൗർണമാന്യാം മഹീതലേ |
 ആശ്വയുക്തസമയേ മാസി
 ഗതശ്രീകോ വിചേതനഃ |
 ബാഷ്പസംരൂഢകംഠസ്തു
 വാലീ ചാർതസ്വരഃ ശരണഃ ||4.16.37 ||

നരോത്തമഃ കാലയുഗാന്തകോപമം
 ശരോത്തമം കാഞ്ചനരൂപ്യഭൂഷിതം |
 സസർജ ദീപ്തം തമമിത്രമർദനം
 സധൂമമഗ്നിം മുഖതോ യഥാ ഹരഃ ||4.16.38 ||

അഥോക്ഷിതഃ ശോണിതതോയവിസ്രവൈഃ
 സുപുഷ്പിതാശോക ഇവാനിലോദ്ധതഃ |
 വിചേതനോ വാസവസൂനുരാഹവേ
 പ്രഭ്രംശിതേന്ദ്രധ്വജവത് ക്ഷിതിം ഗതഃ ||4.16.39 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകിയേ ആദികാവ്യേ
 കിഷ്കിന്ധാകാണ്ഡേ ഷോഡശഃ സർഗഃ ||